

av öllum hesum, sita og bert ynskja eitt einasta: hevíð bara klökkann skjótt verðið so nógv, at vit slappu út — um tað so bert var út í hin sólleysa, skítina garðin.

Nei, tey skulu kenna áirnar í Hálendi, hvussu høg Mont Blanc er, hvussu nógvir roy- og sagtenu kalturin hevur, hvat Scipio, bæði eldri og yngri, gjörði, og sjálvandi hvørji sagn- orð í nútíð enda við *ir* og hvørji við *ur* o. s. fr., o. s. fr. Kann væl henda, at soleiðis hevur tað verið og er tað enn allaðni(?), men rangt er tað!

Hetta seinasta hevur fort okkum inn á at tala um arbeiðið inni í skúlanum, og vit vilja loyva okkum at taka nakað burtur frá eini grein, sum ein kendur danskur skúlamaður, P. J. Palmark í Helsing, skrivur í skúlablaðinum *«Folke-skolen»* fyrri 19. Januar í ár. Hann byrjar soleiðis:

1) Folkeskolens Born er efter Sigende ikke dygtige nok særlig ikke i Dansk, Skrivning og Regning. Derfor kræver Handel og Haandværk, at Folkeskolen skal gøre Bornene en hel Del dygtigere i disse Fag. Men

2) Folkeskolens Timeplan er oplaget af alt for mange Fag, og derfor kan der næppe afses flere Timer til ovennævnte Hovedfag, ogsaa fordi

3) en stor Mængde Born ganske eller næsten ganske forsommer Lektielesning i Hjemmet.

Delte er tilsyneladende en vanskelig Knude at løse.

Lad os dog se lidt paa den! Lad os overveje hvorfor Peter ikke er dygtig nok!

Peter gaar i en købstadsordnet Folkeskole, hvis Rammer synes at være i god Orden, og hvis Lærere ikke er uden Dygtighed. Men Peter Dag er en forvirret Film.

I Skolen snurres han rundt i en stor og broget Fagkreds, der omfatter Dansk, Fysik, Sløjd, Regning, Naturhistorie, Gymnastik, Religion, Tegning, Geografi, Sang, Historie, Skrivning og maaske endnu flere Fag.

Hjemme skulde han gerne læse Lektier: Torsteinsenskrigen (husk endelig Aarstallene og Freden i Brømsbro, lille Peter!). Tysklands Byer og et Par Salmevers, hvoraf han muligvis ikke forstaar et Muk; endvidere skal han regne 2 Regnestykker.

Men først maa Peter spise til Middag, og saa skal han maaske paa Byplads til Kl. 18, eller ogsaa er der nogle Erinder han skal tage sig af. Desuden er der tretten andre Ting, som nødig maa forsvømmes: lidt Leg med Søren og Hans, o. s. v.

Er det saa underligt, at Barnet i 1932 bliver overfladisk, adspredt og nervøs, og at Lektie-læsningen bliver til ingenting?

Mange Forældre ser ogsaa med Ligegyldighed paa Bornenes Skolearbejde, ja adskillige Forældre og større Søkende omtaler (i Lighed med enkelte Aviser) Skolen og dens Lærere med Kritik, Uvilje og Ringetang de modarbejder bevidst Lærernes Stræben efter at dygtiggøre Bornene.

Er det da underligt, at mange Born taber Interessen og Respekten for Skolen og mister Lysten til Skolearbejdet?

Men naar Skolebornene i vore Dage ikke er saa dygtige, som de burde være (og det er de sikkert ikke), da er Skylden ikke udelukkende Hjemmenes og de demagogiske Avisers, Skolen har ogsaa nogen Skyld. Heldigvis, Thi medens Hjemmene ikke

forandrer sig, og de demagogiske Aviser heller ikke, er Skolen Fremskridtets trofaste Ven og vil inderlig gerne forandre sig til det bedre.

Skolen stræber efter at lære Bornene for meget, og derved opnaar den kun at lære dem for lidt.

Dette er Skolens Fejl; men den kan rettes; den bør rettes, og den vil blive rettet — for eller senere.

Det er nemlig mulig at skaffe flere Timer til skriftlig Dansk, saa at Bornene kan faa større Øvelse og Færdighed i Retskrivning og skriftlig Fremstilling; det er muligt ved Hjælp af en ny og bedre Regnebog at lære Bornene en mere praktisk Regning, saa at de kan blive dygtigere i dette Fag. Samtidig er det muligt at lære Bornene Historie, Geografi og Naturhistorie i samme eller næsten samme Omfang som hidtil uden at give dem Hjemmelektier for. Tilmeld kan der egentlige Timetale i den købstadsordnede Folkeskole (og det er kun den, jeg taler om) indskrænkes til 30 ogsaa i de ældste Klasse.

Historie, Geografi og Naturhistorie slettes af Timelisten og lægges ind under Dansk!

Tå harra Palmark skrivur um, hvussu hann hugsar sær skúla-viðurskiptini broytt, talar hann sum danskari, tað vil siga, at tá hann skrivur um mál, so nevni hann sjálvsagt danskt, meðan tað hjá okkum verður *foroykskt og danskt*.

Annars er henda hugsan hansara ikki nýggj, *foroykskir* lærarar hava haft hetta á máli og bæði hugsað og talað um tað sína millum — men skrivað er ikki.

Hann skrivur um danskar lesibókur, at tær í staðin fyri at geva bornunum nakað víðis-mikið, nakað fyri lívið, eru fullar av søgum um gamall for- oldað tvaft, og at bornini í hesum tíðum, hvar tey hvønn dag hoyra um og siggja alt hetta nýggja, radio, film, flogfar, eiga at lesa annað enn søgur um »Molboere o. t. lesa »vers« sum tey ikki fata, so bakvend tey eru og so framvegis.

»Lat okkum tí,« sigur hann, »tveita allt sovrðið burtur og nýta tað rúm í lesibókunum, vit soleiðis hava vundið, til at læra bornini søgu, landalæru og náttúrufrøði.« — Hann sigur so: »Eg skjóti upp, at hesi trí mál verða upplikin í lesibókurnar til eitt »fag«: lesnaður.« — »Sjálvt um helvtin av innihaldinum í lesibókunum verður tikin til hesi mál, verður nóg mikið eftir til yrkjarar og hovundar (Forfattere).«

Harra Palmark forir fram ymis yvirliit yvir tíma-legging (Timeplaner), sum vit ikki, av tí at hetta tekur ov nógv rúm, taka við her. Hann sigur so: »Trúnarlæra — Religion — hevur higartil, og her hava vit prestunum fyri at takka, verið tann lærugrein, hvar uttanat-læringin hevur haft mesta ræðið. Men tveir timar í trúnarlæru um vikuna (2.—7. klassa) átti at verið nóg mikið, so vit vóru leys frá heimasetningi í hesi grein. — Hvussu nógv tár hevur hesin heimasetningur ikki voldað teim neyðar bornum — hvor minnist ikki tað?»

Til »Fysik« meinar hann, at ein tími er nóg mikið um vikuna í 5.—7. klassa, so at heim-alesnaður er óneyðugur.

Hann skrivur so framvegis:

Lektielesning i Hjemmet kan altsaa efter min Mening falde helt bort. Hvorfor skal Folke-

soklens Born, særlig plages med Lektier, naar det ikke behøves?

Men vi maa have nogle flere andre Læsebøger, og Lærestoffet maa skrives af kundskabsrige Pædagoger med stor stilistisk Færdighed.

Opgaven er taknemmelig. Naturhistorie, Geografi og Historie handler jo om, hvad der er mærkeligt og smukt, vældigt, vidunderligt og forfærdeligt i Naturen og Menneskelivet — Foreteelser og Tildragelser, der, naar de fremstilles paa en klar og livlig og malende Maade, ufravigelig begejstrer og griber Bornene, saa at de med største Iver og Interesse lærer Bogens Fremstilling (omtrent) udenad.

Men Fremstillingen skal netop være saa god, at den er værd at lære udenad.

Hvad der er overflødig, ufor-staaeligt, kedeligt og ligegyldigt skal saa vidt muligt undgaaes. Indholdet bør være fængslende og tankevekkende, ikke over-læsset med Enkeltheder. Sproget skal være det gode Talesprog, klart og ligeligt, livligt og tilpas barnligt, Sætningsbygningen simpel, Sætningskæderne korte.

Selvfolgelig bør Teksten led-sages af de nødvendige Billeder (om muligt ogsaa farvelagte Landkort), og de bør være klare, smukke og lærerige. Hvis der ikke er Landkort i Læsebogen, maa hvert Barn naturligvis have et Atlas.

Iøvrigt skal Væg-billeder, Lys-billeder, naturhistoriske Præpar-ater og do. Udføjter i Omegnen fremdeles i høj Grad være Led i Undervisningen.

(Meira).

Eitt skaldaverk.

Framman fyri mær liggir ein bók, sum eg fegin vildi sagt nokur orð um; men neyvan, hugsi eg, er komið fram eitt skaldaverk, sum meiri torført er at »karakterisera«, enn hetta yrkingasavn av Jóannesi bónda Paturssoni. — Tó eitt er at siga beinan vegin:

Á nær um hvørjari blaðsíðu logar ein ógandið slóknandi eldur, ein kærleikslas eldur, sum hjá hesum manni brennur fyri tí líta landi, har hann er føddur og vaksn upp. — Og glaman og hitin av hesum eldi rokkur út um land, rokkur eystan til Noregs og vestur til Íslands.

»Óyskjeggjenn enn, som i Haralds tid
kvar gongd hann stig uppá strandi,
hann helsar sin gamle moder
blid
som son at sin faders landi.«

Soleiðis hugsar hann, sum allantið kennir seg sum ættling av teim norðmonnum, sum av fyrstan tíð bússettust á Føroya steinum. — Og hetta mugu allir teir minnast, sum — bæði her og í Danmark — lasta Jóannes Patursson fyri hansara »norske Sympatier«. Oll tey menniskju, sum hava tær sterku ættar-kenslurnar, fata, hvussu náttúr-ligt tað er, at norðmáðurin í Jóannesi bónda ferð eftir ferð kemur til sjóndar, tá hann kennir seg og okkum føroyingar forfjónaður. —

»Einn eru knotur í føroyskum kongum...« kvøður Jóannes, og frúgv hansara uppá, at vit føroyingar »av látri ikki eru út-skolaðir«, hevur atvold í hansara politisku mistokum, tí hann hevur allantið haft tað álít á sitt fólk, sum tað ikki var vert, niðursokkið í andaliga ómegd, sum tað var. —

Men kærleiki og stórhugsan hansara andar út úr yrkingum hansara. Stórir í orðum kann hann vera, og kátur:

»Súkk ikki upp fyri hóttum,
tak ikki um teir við vottum,
men við berum gripi tú skalt
treystliga knýta og fáa so kvælt
alt tað vonda, sum enn spælur
fritt,

tá tað kipt og undir grýtt;
gakk ímóti,
grýl við gróti,
gev ei gríð, men lemj tað í sor,
so aldri merkist eftir eitt spor.«

Og oll kenna vit hansara yrking:

»Vælkominir føroyingar her í vási,
eg meini, vit eru mergjaðir enn
.....«,

væl ein av okkara bestu veitslu-kvæðum.

Sterkar og ramar, blíðar og eymilgar, soleiðis skifta hansara yrkingar í hesum savni, sum studentarfelagið í Keypmanna-havn hevur givið út.

Tann, sum vit kera Jóannes Patursson at kenna, sum yrkjara íð hvussu er, skal lesa yrkingar hansara til Danmark og so sálmar hansara.

Hann er minst av öllum eitt »dusiamenniskja«, hann er ein maður, sum kjak kann standa um.

Elksaður og hataður hevur hann verið sum fáur, og kann ein langfrá fylgja honum í hansara yrki, tí at ein hjá hon-um kanska saknar tað, ein sjálvur elskar hægst, so er eitt satt og vist, hann er eitt menn-iskja, sum seint verður gloymt í Føroyum.

Ymist.

Djórapiðsla.

Frá góðum manni hava vit fingið eina líttu grein, sum vit eru ógvuliga fegin við at lata prenta, hon eitur

»Klappjakt«.

Mangt óreinskap taka vit eftir úr dítundum. Eitt av tí er tann dysturin 60 vælamenn hildu um dagirnar í Kirkjubohaganum (i Sundshaganum var lítið met-urari vorðið) móti teimum verju-leysum harum, sum har hava funnið sær eitt sakleyst heimbyli.

Eitt er hjá einum fátaekum manni at skjóta sær okkurt et-andi til munngerling, men at vaksniir menn, sum vist ikki hava trot á hvørki einum ella øðrum fara til stuttleikar og spæls út at myrða kviatúr á henda ræðuliga hátt, tað boðar frá at teirra sál og hugsuðattur — læt meg siga — er vílstur inn á ringar leiðir.

Onkur rædd hara, ið hevur bjargað sær inn í eitt hol frá hesum buldrandi dómadegi, er vist eftir enn í haganum. Al hon hevur verið eins so pipandi bangin henda lagnaðstunga dag, sum vit, um oll verðöldin fór í smíldir við dunan og eldi, er ikki at ivast í.

Hitt einasta, ið eg her kann siga er: Føroyingar, takið eingin eftir sliikum. Hetta má vera hin síðsta »klappjaktin« í Føroyum.

Fridleifar.

Einum nýtist ikki at vera eitt fjáakt konufólk ella »ditt« mannafólk, um hann fer á fotur og røpar varsko! til allar teir, sum eru við í hesum byrsu-kom-mersinum. Ikki nýtist okkum alltið at hava byrsuna lódda, so neyvan kann ein kríka fáa sett seg niður í friði, og enn minni nýtist og somir tað seg fyri okk-

Tandlæge KAABER

træffes atter personlig i Tinganes.

Havnar

arbeidsmannafelag

heldur aðalfund mánadagin 20. februar 1933 kl. 8 s. p. við tí í § 25 í lóginu ásettá dagsskrá.

Stjórnin.

um her í Føroyum at apa eftir donskum harramonnum og »agera« klappjakt!

I skúla okkara halda bornini eitt blað, sum eitur »Dyreven-nen«; djóravinir er tað væl tel-lanin við hesum at læra tey til at verða, og gott er tað, at born eiga at læra, at vit ikki skulu pínsla djór. — Og biða tú til heystar og fær oman í Vágs-botn, tá »Tróndur« ella »Dúgv-an« er kominn, eftir einum lambi og bið tað niður á hampuligan hátt, og ber tað heim — tú býrt niðuri við »Aarstovu«, ikki longur burtur — og hygg! Poli-tið, rapport, politistasjon penga-bót! Men at fara mansterkir út í hagan at **jakstra** nakrar neyðar harur, sum hava líka stóran rætt til at liva sum teir, ið fara út at pína tær, Guð be-vari okkum! her verður einki politi sent eftir tær! eingin rap-port, eingin politistasjon, eingin pengabót! Á harra Guð hvussu »humbugið« raður í okkara veró! Nei, hesir menn vita ikki skil á, hvat teir gera! Tað er fint, tað er forment, tað rýkur av harragarði, »jaktkostume«, »ra-echundar«, »jagtmiddagur« aftan-á — alt eftir góðum donskum fyridomi, tað reima »Sophus Bauditz«!

Rátt, býtt, ómannsligt, tað er hvat tað er.

Eftir hvat vit hoyra.

eru sendimennir komnir aftur »sum av torvheiði«. So ván-aligt var úrslitið, og hvat kundi annað ventast — tíverri! Fø-royingar hovdu jú kjósað sær A. Samuelsen til teirra sendimann á danatung og tí var tað ikki at undrast yvir, um tað varð sagt teimum, at tá teirra maður hevði játtat tí sum avgjort var uppi í Grønlandi millum grønlen-dingar og danir, har hann sjálv-ur var við, kundu teir, hansara menn ikki siga nakað til hetta. Annars sigst ríkisráðharrin at hava lovað teimum at gera tað, hann kann í hesi sak — eins og alltið verður sagt í sli-ikum fori. —

Nú er spurningurin: hevði annað úrslit verið ventandi, um føroyingar hovdu kjósað sær ein socialdemokrat hin 12. de-cember í fjór? Vit vilja svara at ikki er gott at vita, tí beint nú er so vorðið, at eingin kann siga nakað, alt tyktist at vera rang-vorgt. Tó verri var tað ikki, ið ein maður fór niður at tala við sínar floksfelagar, teir donsku rík-isráðharrarnar, men gjørist einki ta, var vonleyst við alla! So er okkara hugsan. Vit ella hann vera beina, men kanska hon er skeiv. Men er hon skeiv, er hin socialdemokratiske hugsanin »en saga blót«.

Nýggjur dampari.

Felagið »kol-cement«, hevur keypt ein nýggjan dampara 750 tons fyri 40,000 krónur. Áttanin er, at hesin dampari skal ganga í frakt: Føroyar-áttheimin við fiski o. øðrum út, og koli, salti, cementi o. a. voru heim.

Tað kundi verið hóskaði at skrivað eitt sindur um voruflyt-ing, tó tað ferð at steoga hesu ferð.